

საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი
GEORGIAN INSTITUTE OF POLITICS

პოლიტიკის ნარკვევი

მაისი 2023 / გამოცემა #48

ქალი ამომრჩეველი ქართული პოლიტიკური პარტიების დღის წესრიგში

შოთა კაკაბაძე¹

მოკლე შინაარსი

როგორც ბოლო პერიოდში ჩატარებულმა არჩევნებმა და მიმდინარე პოლიტიკურმა მოვლენებმა ცხადყო, პოლიტიკური პოლარიზაცია და ერთთპარტიული მმართველობა ქვეყნის შემდგომი დემოკრატიზაციის შემაფერხებელ გამოწვევად რჩება. შექმნილი სტატუს-კვოს გარღვევაში და ინკლუზიური დემოკრატიული პროცესების ხელშეწყობაში გადამწყვეტი როლი ენიჭება პოლიტიკური სპექტრის გამრავალფეროვნებას და მდგრადი მულტიპარტიული პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბებას, სადაც პოლიტიკური პარტიები შეასრულებენ ქართველი ამომრჩეველების დაკვეთას. ამ მიმართულებით კი, თავის მხრივ, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ისეთი საარჩევნო კამპანიის წარმოებას, რომელიც ამომრჩევლთა კონკრეტულ სეგმენტებზე და მათ ინტერესებსა და საჭიროებებზე იქნება მორგებული.

ეს პოლიტიკის ნარკვევი იკვლევს, თუ რამდენად აისახება საქართველოში მოქმედი ძირითადი პოლიტიკური პარტიების დღის წესრიგში ამომრჩეველთა სხვადასხვა სეგმენტის ინტერესები და საჭიროებები და რამდენად ახერხებენ ქართული პოლიტიკური პარტიები ამომრჩეველთა ინტერესების დაკმაყოფილებას. უფრო კონკრეტულად, თუ რამდენად ახერხებენ ეს პოლიტიკური სუბიექტები ქალი ამომრჩეველის, რომელიც ელექტორატის ნახევარზე მეტს შეადგენს, მოთხოვნების ასახვას საკუთარ დღის წესრიგში. დასკვნის სახით ამ პოლიტიკის ნარკვევში შესაბამისი აქტორებისთვის შეთავაზებულია რეკომენდაციები, რათა უფრო ეფექტურად მოხდეს არსებულ გამოწვევებთან გამკლავება და ხელი შეეწყოს საქართველოში ინკლუზიური დემოკრატიის გაძლიერებას.

საკვანძო სიტყვები: ქალი ამომრჩეველი, პოლიტიკური პარტიები, წინასაარჩევნო კამპანია, ინკლუზიური დემოკრატია

¹ პოლიტიკის ანალიტიკოსი, საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი.

შესავალი

საქართველოში ჩატარებულმა უკანასკნელმა არჩევნებმა 2021 წლის ოქტომბერში, კიდევ ერთხელ ნათელი გახადა ქვეყანაში შექმნილი რთული პოლიტიკური სურათი. ერთპარტიული მმართველობა ხელისუფლების ყველა რგოლზე, პოლიტიკური პოლარიზაცია და „მონოპოლიზირებული“ პოლიტიკური ველი (ზურაბაშვილი 2021, 2) კვლავ ქვეყნის შემდგომი დემოკრატიზაციის შემაფერხებელ გამოწვევად რჩება. სტატუს-კვოს გარღვევაში და ინკლუზიური დემოკრატიული პროცესების ხელშეწყობაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ე.წ. გადაუწყვეტელი ამომრჩევლის გულის მოგებას, რომლის რაოდენობაც 2022 წლის დეკემბრის გამოკითხვებით 39%-ია (Caucasus Barometer 2022). ამომრჩევლის ამ სეგმენტის პოლიტიკურ პროცესებში უფრო აქტიურად ჩართვა და პარტიებთან დაახლოება ხელს შეუწყობს პოლიტიკური სპექტრის გამრავალფეროვნებას და მდგრადი მულტიპარტიული პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბებას.

პოლიტიკური პარტიებისთვის პოტენციური ამომრჩევლის რაოდენობის გაზრდისთვის აუცილებელია ელექტორატის კონკრეტული სეგმენტების იდენტიფიცირება და მათ საჭიროებებზე მორგებული წინასაარჩევნო კამპანიის წარმოება თუ სტრატეგიის დანერგვა. ამ მიმართულებით აღსანიშნავია ქალ ამომრჩეველთან, როგორც ელექტორატის უმნიშვნელოვანეს ნაწილთან მუშაობის სტრატეგია. არსებობს მთელი რიგი საკითხები და გამოწვევები, რომლებიც ქვეყნის მოსახლეობის ამ სეგმენტისთვის არის უფრო მეტად რელევანტური, თუმცა პოლიტიკური პარტიების პლატფორმებში ძალიან მცირე ადგილი ეთმობა, რაც თავის მხრივ ხელს არ უწყობს ამომრჩეველსა და პარტიების დღის წესრიგს შორის დაახლოებას.

2023 წლის მონაცემებით, კაცების საშუალო ხელფასი ქალებისას 711 ლარით აღემატება (Business Formula 2023), ხოლო ასაკობრივი პენსიის მიმდებთა თითქმის 71% ასევე ქალია (Business Media Georgia 2023). მიუხედავად იმისა, თუ რა შეიძლება იყოს ამის მიზეზები: ქალების დასაქმების სფეროებში დაბალი ანაზღაურება, უფრო მაღალი სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა ქალებს შორის, თუ სხვა, ეს მონაცემები მიუთითებს იმაზე რომ სქესის მიხედვით ამომრჩეველი ჰომოგენური არ არის და ცალკე აღებული ქალი ამომრჩეველი მნიშვნელოვან სეგმენტს წარმოადგენს. შესაბამისად, პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო კამპანიები, სტრატეგიები თუ პროგრამები მათზე მორგებულად უნდა იყოს. პოლიტიკურ პარტიებს მათზე მუშაობა არამხოლოდ უფრო მეტი ელექტორატის მობილიზების საშუალებას მისცემს, არამედ შესაძლოა ხელი შეუწყოს არსებული ორპოლუსიანი ველის გარღვევას და ქართველ ამომრჩეველსა და პოლიტიკურ სუბიექტებს შორის ე.წ. „ხიდიკატეხილობის“ პრობლემის დაძლევას (ხურციძე 2016).

ამ პოლიტიკის ნარკვევის მიზანია, 2020 წლის საპარლამენტო და 2021 წლის თვითმმართველობის წინასაარჩევნო კამპანიებსა და პროგრამებზე დაყრდნობით გაანალიზოს თუ რამდენად ახერხებენ ქართული პოლიტიკური პარტიები ამომრჩევლის ამ კონკრეტულ სეგმენტზე გასვლას. თუ რამდენად არის ასახული ამ პოლიტიკურ პარტიებში ქალი ამომრჩევლისთვის მნიშვნელოვანი საკითხები და თუ რამდენად არის ისინი ამ

სეგმენტისთვის რელევანტური. უფრო კონკრეტულად, გაანალიზებული იქნება ხუთი პოლიტიკური პარტიის, რომლებიც მონაწილეობდნენ როგორც 2020 წლის საპარლამენტო, ასევე 2021 წლის თვითმმართველობის არჩევნებზე (ქართული ოცნება, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა, ლელო, სტრატეგია აღმაშენებელი, ევროპული საქართველო) წინასაარჩევნო პროგრამები და კამპანიები და თუ რამდენად აისახებოდა მათ საარჩევნო დღის წესრიგში ქალი ამომრჩევლების ინტერესები და პრიორიტეტები.

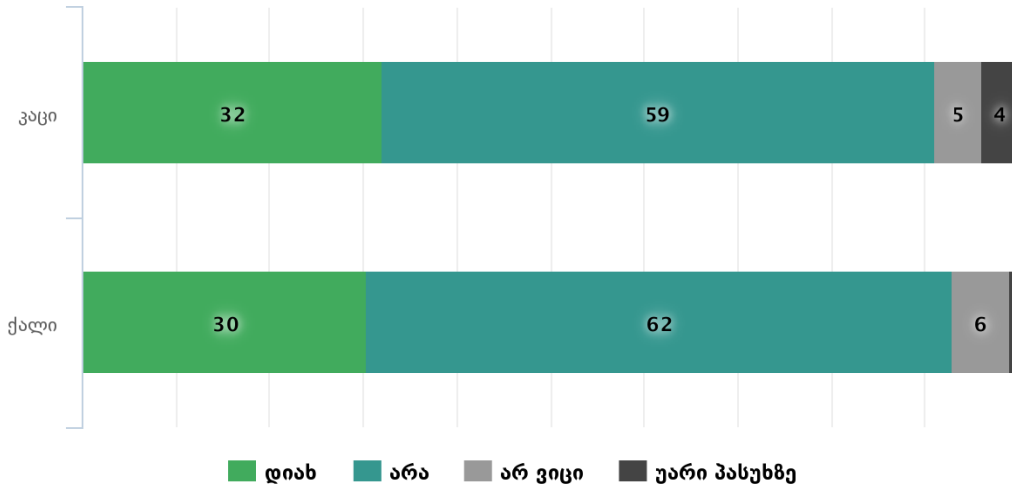
ამ ნაშრომის მიზანია, ასევე, დასკვნისა და რეკომენდაციის სახით მკითხველს შესთავაზოს ის ძირითადი სტრატეგიები რაც პოლიტიკურ პარტიებმა უნდა გაითვალისწინონ, რათა ქალ ელექტორატზე ორიენტირების გზით საკუთარი ამომრჩევლების რაოდენობა გაზარდონ და გაამრავალფეროვნონ.

ქართული პოლიტიკური პარტიების იდეოლოგიური მახასიათებლები

საქართველოში არსებული მენსტრიმული პოლიტიკური პარტიები, მიუხედავად მათი დიდი რაოდენობისა, ძირითადად, ერთფეროვანია და **იდეოლოგიური ხედვებით ერთმანეთისგან არსებითად არ განსხვავდება**. 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნების წინ ჩატარებული ანალიზი აჩვენებს, რომ საქართველოში არსებული ძირითადი პოლიტიკური პარტიების პლატფორმები, მემარცხენე-მემარჯვენე ეკონომიკურ სპექტრზე, ძირითადად, **ცენტრისტულია**, ხოლო ყველაზე იშვიათად გვხვდება გამოკვეთილად მემარჯვენე შეხედულებების მქონე აქტორები. ეს ცენტრისტული პარტიები ბევრად უფრო ადვილად იცვლიან იდეოლოგიურ პოზიციებს/შეხედულებებს პოლიტიკური კონიუქტურიდან გამომდინარე, ხოლო ისეთ საკითხებში, რომელიც ეხება ჯანდაცვას ან სოციალურ სფეროს, პარტიების უმრავლესობა მემარცხენე ხედვებს ავლენს. (პაპავა და თევდორაძე 2020) პოლიტიკური სპექტრის ასეთი იდეოლოგიური ერთფეროვნება, თავის მხრივ ამომრჩევლისთვის ართულებს რომელიმე პოლიტიკურ პარტიასთან საკუთარი თავის იდენტიფიცირებას (დიაგრამა 1).

დიაგრამა1 სქესის მიხედვით: გჯერათ თუ არა, რომ საქართველოში ერთი პარტია მაინც წარმოადგენს თქვენს ინტერესებს?

**PARTREP: არსებობს თუ არა საქართველოში ერთი პარტია მაინც, რომელიც თქვენს ინტერესებს გამოხატავს?
x RESPSEX: რესპონდენტის სქესი (%)**

NDI: საზოგადოების განწყობა საქართველოში, 2022 წლის დეკემბერი
წყარო: <http://caucasusbarometer.org/>

წყარო: NDI: *Public attitudes in Georgia, December 2022.*
ბელმისაწვდომია <https://caucasusbarometer.org/en/nd2022ge/codebook/>

2022 წლის დეკემბრის მონაცემები აჩვენებს, რომ გამოკითხულთა აბსოლუტური უმრავლესობა, მიუხედავად სქესისა, **ვერცერთ პარტიას ვერ ხედავს როგორც მისი ინტერესების წარმომადგენელს**. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ საქართველოს ახასიათებს ე.წ. **ელიტური აფექტური პოლარიზაცია**, რაც გულისხმობს პოლიტიკურ აქტორებს შორის ემოციურ და არა საგნობრივ დისკურსს. ეს კი, თავის მხრივ, კიდევ უფრო მეტად უშლის ხელს ამომრჩევლის ჩართულობის გაზრდას, ვინაიდან ის ვერ ახდენს საკუთარი თავის იდენტიფიცირებას ამა თუ იმ პოლიტიკურ პარტიასთან (სამხარაძე 2022, 3). მოსახლეობის წილი, რომელიც შეიძლება როგორც მეტ-ნაკლებად ემოციურად პოლარიზებულად დახასიათდეს, მხოლოდ მესამედია (სილაგაძე 2023). ეს კი მიუთითებს იმაზე, რომ გადაუწყვეტელი ამომრჩეველი მცირე პოლიტიკური პარტიებისთვის დიდ, მაგრამ ჯერ კიდევ აუთვისებელ რესურსს წარმოადგენს.

შესაბამისად, **პოლიტიკურმა პარტიებმა უნდა იმუშაონ მათგან „გაუცხოებული“ ამომრჩევლის მოთხოვნებისა და საჭიროებების ანალიზზე**. რაც თავის მხრივ ელექტორატის მიმართ სემანტიკურ მიდგომას მოითხოვს. კერძოდ, იმისთვის რათა პოლიტიკურმა პარტიებმა შეძლონ ამ „გაუცხოებული“ ელექტორატის მოზიდვა, აუცილებელია ისეთი საარჩევნო კამპანიის წარმოება, რომელიც იქნება ინკლუზიური და გაითვალისწინებს ამომრჩეველთა განსხვავებული ჯგუფების ინტერესებს.

ქალი ამომრჩევლის ინტერესები და საჭიროებები საქართველოში

2014 წლის მოსახლეობის საყოველთაო აღწერა აჩვენებს, რომ საქართველოს მთელი მოსახლეობაში (3, 713 804) ქალების წილი დაახლოებით 52%-ს შეადგენს (1, 940 940) (საქსტატი 2014). ცესკოს 2020 წლის მონაცემებით, საპარლამენტო არჩევნების წინ ქალი ამომრჩეველი უმრავლესობას შეადგენდა 30-60 და 61+ ასაკობრივ ჯგუფებში (51,9% და 61,34% შესაბამისად), ხოლო, 18-29 წლის ამომრჩევლებში მათი წილი 48,17% იყო (CESKO 2020).

ამავდროულად, კვლევები აჩვენებს, რომ არჩევნებზე აქტივობის თვალსაზრისით, როგორც წესი, მამაკაცი ამომრჩეველი უფრო მეტადაა ჩართული, განსაკუთრებით ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებში. მთელი ქვეყნის მასშტაბით, კაცებისა და ქალების აქტივობას შორის საშუალო სხვაობა 5-6%-ია (ბაგრატია 2020, 7-8). ეს კი, თავის მხრივ, მიუთითებს იმაზე, რომ არსებობს მნიშვნელოვანი პოტენციური და სივრცე, რომელიც სწორი სტრატეგიის შემთხვევაში, პოლიტიკურ პარტიებს ხმების საგრძნობ ნაწილს შემატებს. თუმცა, მიუხედავად ამისა, არსებული პოლიტიკური პოლარიზაცია ქალ ამომრჩეველზე მიმართულ საკითხებს დღის წესრიგის მიღმა ტოვებს.

იმისთვის, რათა გაიზომოს თუ რამდენად არის გათვალისწინებული ან ასახული ქალი ამომრჩევლის პრიორიტეტი და საჭიროებები პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო დღის წესრიგში, ჯერ აუცილებელია განისაზღვროს თუ რა შეიძლება იყოს ელექტორატის ამ კონკრეტული სეგმენტის ინტერესები. ეს პოლიტიკის ნარკვევი 2017 წლის ბრიტანეთის არჩევნების ანალიზის მსგავსად ფოკუსირდება სამ თემაზე და იმაზე თუ რამდენად აისახება ისინი პარტიების სტრატეგიებსა და პროგრამებში. ეს საკითხებია: **პოლიტიკა (policy) რომელიც ქალებისთვის პრიორიტეტულია; პოლიტიკური საკითხები რომელიც უშუალოდ ქალებზე ახდენს გავლენას და პოლიტიკები რომელიც მიმართულია გენდერს შორის უთანასწორობის აღმოფხვრაზე** (Annesley and Gains 2017). ქვემოთ განხილული იქნება, თუ რა არის საქართველოში ქალი ამომრჩევლისთვის ყველაზე საინტერესო ამ სამი მიმართულებით და თუ რამდენად ითვალისწინებს/ასახავს პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო დაპირებები და პროგრამები ამ ინტერესებს.

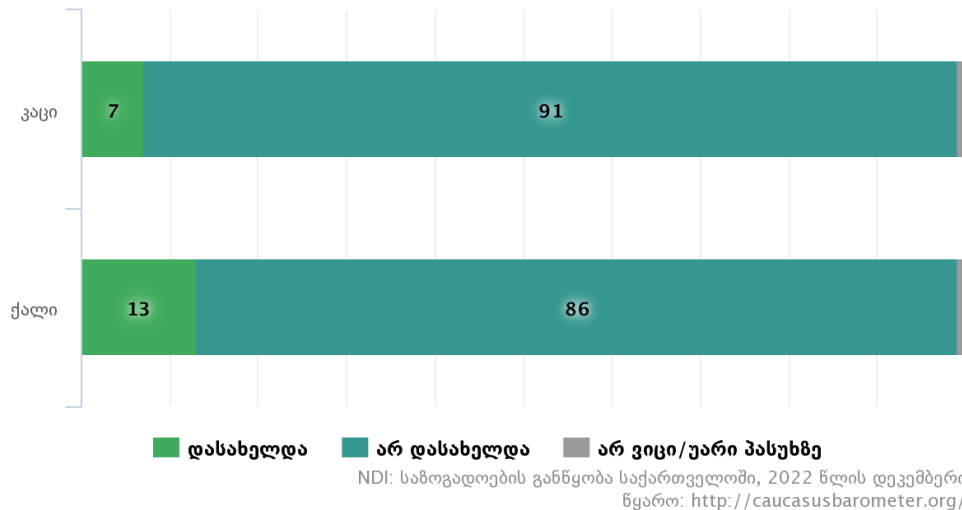
ქართველი ქალი ამომრჩევლების მხარდაჭრილი პრიორიტეტული პოლიტიკა

2022 წლის დეკემბრის საზოგადოებრივი კვლევის მონაცემები მიუთითებს იმაზე, რომ კაც და ქალ რესპონდენტთა შეხედულებებს შორის სხვაობა ძირითადად სოციალური თემების გარშემო იკვეთება. კვლევა აჩვენებს, რომ ქალი ამომრჩევლისთვის, პოლიტიკური კომუნიკაციის პროცესში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ისეთი საკითხები, რომლებიც ორიენტირებულია ოჯახის ღირებულებებზე, შვილების მომავალზე, ხოლო იდეოლოგიას ნაკლები როლი აკისრია (ბაგრატია 2020, 17-22). 2022 წლის მოსახლეობის აზრის გამოკითხვა კი აჩვენებს, რომ მაგალითად, მათ შორის ვინც ქვეყნისთვის ყველაზე მნიშვნელოვან

საკითხების ჩამონათვალში ხელმისაწვდომი ჯანდაცვა ახსენა ქალები 6%-ით მეტია ვიდრე კაცები (დიაგრამა 2).

დიაგრამა 2 სქესის მიხედვით: ყველაზე მნიშვნელოვანი ეროვნული საკითხი - ხელმისაწვდომი ჯანდაცვა.

NATHCARE: ყველაზე მნიშვნელოვანი ეროვნული საკითხები
– ხელმისაწვდომი სამედიცინო მომსახურება
x RESPSEX: რესპონდენტის სქესი (%)

წყარო: NDI: Public attitudes in Georgia, December 2022.

ხელმისაწვდომია: <https://caucasusbarometer.org/en/nd2022ge/codebook/>

NDI-ის იმავე მონაცემების მიხედვით, ქვეყნისთვის ყველაზე მნიშვნელოვან საკითხად განათლება ქალების 15%-მა დაასახელა, მაშინ, როდესაც კაცებში ეს მაჩვენებელი მისი თითქმის ნახევარი - 8% იყო (Caucasus Barometer 2022).

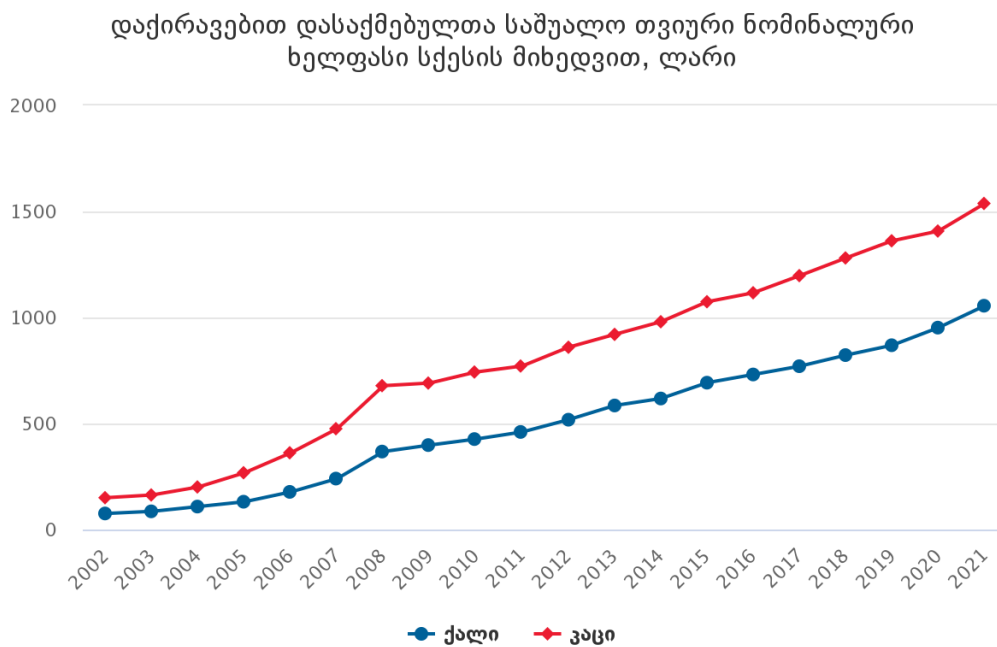
ასეთი სხვაობის მიზეზი შეიძლება იყოს ის, რომ როგორც წესი ოჯახის შიდა საქმეები რომელიც ეხება ბავშვების აღზრდას, განათლებას, ექიმთან ვიზიტს და ა.შ. ქალის პასუხისმგებლობაა (ბაგრატია 2020). შესაბამისად, უმრავლეს შემთხვევაში, სწორედ მოსახლეობის ამ სეგმენტს აქვს ყოველდღიური შეხება ამ სფეროებთან და მათში არსებული გამოწვევები მისთვის პრიორიტეტულია.

პოლიტიკური საკითხები რომლებიც უშუალოდ ქალებზე ახდენს გავლენას

არსებობს პოლიტიკური საკითხები, რომელიც უშუალოდ ქალ ამომრჩეველზე ახდენს გავლენას და სწორედ ამიტომ შესაძლოა კაცი პოლიტიკოსების ყურადღების მიღმა დარჩეს. მაგალითისთვის, საქართველოსთვის მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება გენდერული

უთანასწორობა არაერთ სფეროში. ამის განსაკუთრებულად კარგი მაგალითია სხვაობა რომელიც არსებობს საშუალო ხელფასებს შორის. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით, ბოლო ორი ათწლეულის განმავლობაში ქალ და მამაკაც დასაქმებულთა შორის საშუალო თვიურ ანაზღაურებას შორის სხვაობა სტაბილურად იზრდება (დიაგრამა 3) რაც მნიშვნელოვანი საკითხია და არ უნდა დარჩეს პოლიტიკური პარტიების მხრიდან უყურადღებოდ.

დიაგრამა 3: დასაქმებულთა საშუალო ხელფასი გენდერის მიხედვით.

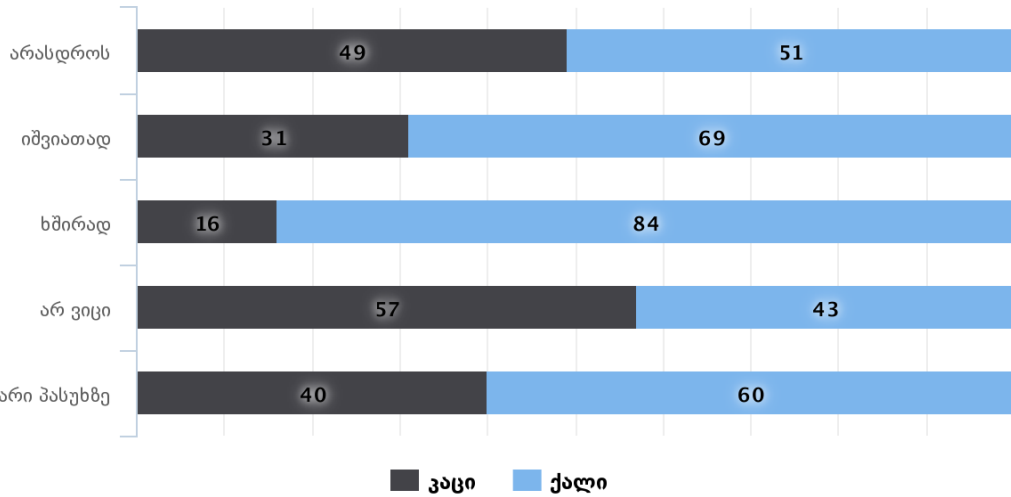
წყარო: საქსტატი.

ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/39/khelfasebi>

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც პირდაპირ ნეგატიურ გავლენას ახდენს ქალ ამომრჩეველზე ეს არის სექსუალური შევიწროების და გენდერული ნიშნით მკვლელობის გაზრდილი რისკები. NDI-ის 2022 წლის გამოკითხვები, აჩვენებს რომ მათ შორის ვინც ამბობს რომ ხანდახან სექსუალური თავდასხმის შიში აქვს, ქალთა წილი 69%-ია, ხოლო ხშირად ვისაც აქვს ეს განცდა, მათში - 84% (დიაგრამა 4).

დიაგრამა 4. სქესის მიხედვით: რამდენად ხშირად ნერვიულობთ სექსუალური თავდასხმის საფრთხეზე.

**RESPSEX: რესპონდენტის სქესი
x WORSEAS: რამდენად ხშირად ღელავთ, რომ სექსუალურად შეგავინრობენ/იძალადებენ (%)**

NDI: საზოგადოების განწყობა საქართველოში, 2022 წლის დეკემბერი
წყარო: <http://caucasusbarometer.org/>

წყარო: NDI: Public attitudes in Georgia, December 2022.

ხელმისაწვდომია: <https://caucasusbarometer.org/en/nd2022ge/codebook/>

არანაკლებ მწვავედ დგას ქალების მკვლელობა ან მათი სიცოცხლის ხელყოფის მცდელობა, მხოლოდამხოლოდ გენდერული ნიშნის გამო.² ეს ყველაფერი კი მიუთითებს იმ გამოწვევებზე, რომელიც მნიშვნელოვანია ქალი ამომრჩევლებისთვის საარჩევნო კონტექსტში და რასაც სათანადო ყურადღება სჭირდება პოლიტიკური პარტიების მხრიდან.

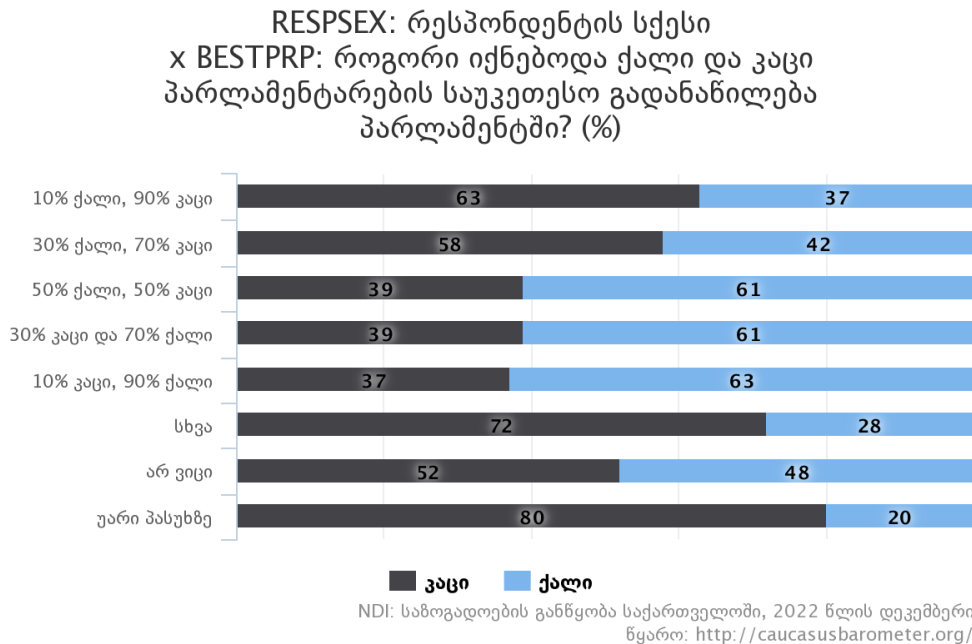
პოლიტიკები რომელიც მიმართულია გენდერს შორის უთანასწორობის აღმოფხვრაზე

ბოლოდროინდელი კვლევები ასევე აჩვენებს იმასაც, რომ ქალი ამომრჩევლისთვის მნიშვნელოვანია საკანონმდებლო ორგანოში საკუთარი წარმომადგენლობის გაზრდა. მაგალითისთვის, NDI-ის 2022 წლის დეკემბრის საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვების

² მაგალითისთვის, 2018-2022 წლებში, მხოლოდ იმიტომ, რომ ქალია, საქართველოში 56 ადამიანი მოკლეს ან მოკვლის მცდელობა ჰქონდათ (თარხნიშვილი 2022).

მიხედვით, მათ შორის, ვინც მიიჩნევს რომ პარლამენტში ქალი და კაცი დეპუტატების წილი თანაბარი უნდა იყოს, კაცთა წილი ნახევარზე ნაკლებია (39%) (დიაგრამა 5).

დიაგრამა 5 სქესის მიხედვით: რა იქნებოდა ქალი და კაცი პარლამენტარების პარლამენტში საუკეთესო გადანაწილება?

წყარო: NDI: Public attitudes in Georgia, December 2022.
ხელმისაწვდომია: <https://caucasusbarometer.org/en/nd2022ge/codebook/>

ეს მონაცემები მიუთითებს იმაზე, რომ არსებული *სტატუს-კვოს* შეცვლა და საკუთარი წარმომადგენლობის გაზრდა ქალი ამომრჩევლის მოთხოვნას წარმოადგენს რაც მნიშვნელოვანი გზავნილია პარტიებისთვის.

ობიექტურობისთვის, ბოლო პერიოდში ამ მიმართულებით გარკვეული ნაბიჯები გადაიდგა. მაგალითისთვის, 2020 წელს ძალაში შევიდა გენდერული კვოტები, რომლის მიხედვითაც პოლიტიკური პარტიის მიერ შედგენილ საპარლამენტო სიაში ყოველი მეოთხე ქალი უნდა იყოს (2028 წლის არჩევნებიდან კი - ყოველი მესამე). მიუხედავად ამისა, საყურადღებოა ის ფაქტი რომ, თუ 2016 წლის მოწვევის პარლამენტში ქალების რაოდენობა დეპუტატების მეოთხედს (24,3%-ს) შეადგენდა (სოციალური სამართლანობის ცენტრი, 2020), 2020 წლის მოწვევის პარლამენტში (30 მაჟორიტარის და ოპოზიციის ჩახსნილი სიების გათვალისწინებით), ქალი დეპუტატების წილი 19%-ია.

ეს ყოველივე კი თავის მხრივ მეტყველებს იმ სირთულეებზე, რასაც ქალები აწყდებიან და თუ რატომ უჭირთ მათ საკუთარი ინტერესებისა თუ დღის წესრიგის ადვოკატირება ქართულ პოლიტიკაში. თავის მხრივ კი, პოლიტიკური პარტიების, განსაკუთრებით კი ე.წ. შუაშისტი პარტიების ინტერესებში უნდა იყოს ამომრჩევლის ამ სეგმენტზე მუშაობა და მათი

ხმების მოზიდვა. ქალ ელექტორატში მსგავსი მოთხოვნის არსებობა, რომ გაიზარდოს მისი წარმომადგენლობა საკანონმდებლო ორგანოში, აჩენს სივრცეს რომლის ათვისებაც პოლიტიკურ პარტიებს საშუალებას მისცემს უფრო მეტ ამომრჩეველზე გავიდნენ და მოიზიდონ ელექტორატის ე.წ. გადაუწყვეტელი ნაწილი.

ქალი ამომრჩევლისთვის საინტერესო საკითხები პოლიტიკური პარტიების პლატფორმებში

პოლიტიკური პარტიების 2020 და 2021 წლის წინასაარჩევნო პროგრამების ანალიზი აჩვენებს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ პარტიების უმრავლესობას, ქალი ამომრჩევლის გამოწვევებისთვის დამოუკიდებელი ქვეთავი არ აქვს მიძღვნილი, მათი სტრატეგიები და პროგრამა თუ როგორ უნდა გადაწყდეს ეს პრობლემები ძალიან ზოგადია და ხშირ შემთხვევაში ზედაპირულიც კი.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ 2021 წლის თვითმმართველობის არჩევნები კიდევ უფრო მეტად დამაბულ ფონზე წარიმართა, ვიდრე საპარლამენტო არჩევნები. ერთი მხრივ, ოპოზიციური პარტიის გადმოსახედიდან ეს იყო ე.წ. რეფერენდუმი რამაც კიდევ უფრო მეტად არია პოლიტიკური დღის წესრიგი და მეორეხარისხოვანი გახდა სოციალურ და ეკონომიკურ საკითხებზე ფოკუსირებული პოლიტიკური პარტიების პლატფორმები თუ დაპირებები (კვაშილავა 2021).

მაგალითისთვის, ქალთა პოლიტიკაში ჩართულობის წახალისების და გაძლიერების საკითხს 2020 წლის პროგრამები მხოლოდ ზოგადად ეხება და აღნიშნავენ, რომ ახალისებენ „ქალთა ჩართულობას არა მხოლოდ პარტიულ საქმიანობისას ან გადაწყვეტილების მიღების პროცესში,“ არამედ მაქსიმალურად ხელს უწყობენ „მეტი ქალის ჩართვას ქვეყნის პოლიტიკურ პროცესში“ (partiebi.ge 2020). აქვე აღსანიშნავია ისიც, რომ ევროპული საქართველო გენდერული კვოტირების წინააღმდეგია (იკითხე პოლიტიკა 2020), მაშინ, როდესაც ლელოს წინასაარჩევნო პლატფორმა, ამ მხრივ, ბევრად უფრო კონკრეტულია და ისეთ გეგმებს მოიცავს, როგორცაა სახელმწიფო თანამდებობებზე მინიმუმ 40%-ის ქალებისთვის დათმობას ან საჯარო სექტორში გენდერულად დაბალანსებულ საკადრო პოლიტიკას (partiebi.ge 2020). თუმცა, მიუხედავად ამისა, ლელოს მიმართ რაიმე განსაკუთრებული მხარდაჭერა ქალ ამომრჩეველში არ შეიმჩნევა, რაც შეიძლება ისეთი წინასაარჩევნო კამპანიის არარსებობით აიხსნას, რომელიც უშუალოდ ქალ ამომრჩეველს მიემართება.

ასევე ძალიან ზოგადია მმართველი პარტიის საარჩევნო პროგრამა ამ მიმართულებით. უფრო კონკრეტულად კი, პროგრამაში საუბარია იმაზე, რომ „შრომის ბაზარზე გენდერული თანასწორობის მიზნით, ხელი შეეწყობა ქალთა მონაწილეობის გაზრდას როგორც საკანონმდებლო ინიციატივებით, ისე სხვადასხვა პროგრამების ამოქმედებით“ (ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო 2020, 20). სტრატეგია აღმაშენებლის შემთხვევაში კი

გენდერულ თანასწორობასთან და ქალთა გაძლიერებასა თუ პოლიტიკურ მონაწილეობასთან დაკავშირებული საკითხები ცალკე ქვეთავად არ იყო გამოყოფილი. თუმცა ეს საკითხები აქტიურად განიხილებოდა ამომრჩეველთან შეხვედრებზე (იკითხე პოლიტიკა 2020).

საკმაოდ ბუნდოვანია და ფაქტობრივად ჯეროვნად არ არის ასახული პარტიების უმრავლესობის პლატფორმებში **დასაქმებულთა საშუალო ხელფასებს** შორის გენდერული ნიშნით სხვაობა. ლელოს წინასაარჩევნო პლატფორმა ითვალისწინებდა შრომის ანაზღაურებასა და დასაქმების პროცესში გენდერული დისკრიმინაციის აღმოფხვრისთვის საკანონმდებლო მექანიზმების შემუშავებას (partiebi.ge 2020), თუმცა გაურკვეველია რამდენად მოახერხა პარტიამ ამ საკითხის აქტუალიზირება. სტრატეგია აღმაშენებლის შემთხვევაში კი, ეს საკითხი შეიძლება ფრაგმენტულად ამოვიკითხოთ. კერძოდ, პროგრამაში გაწერილი იყო ხელფასების ზრდა და სამუშაო პირობების გაუმჯობესება ისეთ სექტორებში, სადაც ძირითადად ქალები არიან დასაქმებული, თუმცა არაპირდაპირ გენდერულ უთანასწორობაზე აპელირებით (იკითხე პოლიტიკა 2020). ცალკე სახელფასო უთანასწორობის აღმოფხვრაზე არ არის საუბარი არც ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის და არც ევროპული საქართველოს 2020 წლის პროგრამაში რაც ბუნებრივია ვერ აღძრავდა ქალ ამომრჩეველების განსაკუთრებულ ინტერესებს ამ პარტიებისადმი. ხოლო მმართველი პარტიის პროგრამა ძალიან ზოგადად ეხება ამ საკითხს, რომ „შრომის ბაზარზე გენდერული თანასწორობის მიზნით, ხელი შეეწყობა ქალთა მონაწილეობის გაზრდას როგორც საკანონმდებლო ინიციატივებით, ისე სხვადასხვა პროგრამების ამოქმედებით“ (ქართული ოცნება დემოკრატიული საქართველო 2020, 28).

გენდერული ნიშნით ძალადობა პოლიტიკური პარტიების დღის წესრიგში 2020 წლის საპარლამენტო და 2021 წლის თვითმმართველობის არჩევნების საარჩევნო პროგრამებში გარკვეულწილად ნახსენებია, თუმცა ძალიან ზოგადად. ევროპული საქართველოს პროგრამაში არ გვხვდება ქალთა გამოწვევების აღიარება და მათი გადაჭრისკენ მიმართული კონკრეტული ინიციატივები (იკითხე პოლიტიკა 2020). მმართველი პარტიის პროგრამაში ზოგადად საუბარია ქალთა მიმართ ძალადობის და დისკრიმინაციული ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივით ჩადენილი დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტიანი მექანიზმების დანერგვაზე (ქართული ოცნება დემოკრატიული საქართველო 2020, 20), ხოლო ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის პროგრამაშიც, მსგავსად ქართული ოცნებისა, ზოგად თეზისად არის მოხსენიებული „ქალების მიმართ ძალადობის პრევენციის მექანიზმების“ გაძლიერება და ქალთა გაძლიერება გადაწყვეტილების მიღების დონეზე (ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - ძალა ერთობაშია 2020, 25). ხოლო ლელოს პლატფორმაში ხაზგასმული იყო ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციული პოლიტიკა (იკითხე პოლიტიკა 2020). თუმცა მთლიანობაში, პარტიების პოლიტიკურ პლატფორმებში კონკრეტული ნაბიჯების და სამოქმედო გეგმის ნაკლებობაა.

საბოლოო ჯამში, ხუთი ძირითადი პოლიტიკური პარტიის წინასაარჩევნო პლატფორმების ანალიზი აჩვენებს, რომ წინასაარჩევნო კამპანიები და პლატფორმები მხოლოდ ზედაპირულად ან ნაწილობრივ არიან მორგებული ქალ ამომრჩეველთა ინტერესებზე. მიუხედავად იმისა, მოსახლეობის ეს სეგმენტი ელექტორატის მნიშვნელოვან ნაწილს შეადგენს, პოლიტიკური სუბიექტების დღის წესრიგს ძირითადად განსაზღვრავს უფრო

გლობალური საკითხები, როგორცაა პოლარიზაცია ან ევროინტეგრაცია. ეს საკითხები გადაფარავენ იმ სფეროებს, რომლებიც კვლევის საწყისს ეტაპზე იქნა იდენტიფიცირებული: პოლიტიკა (policy) რომელიც ქალებისთვის პრიორიტეტულია; პოლიტიკური საკითხები რომელიც უშუალოდ ქალებზე ახდენს გავლენას და პოლიტიკები რომელიც მიმართულია გენდერს შორის უთანასწორობის აღმოფხვრაზე.

დასკვნა და რეკომენდაციები

როგორც უკვე აღინიშნა, ბოლოდროინდელი კვლევები მიუთითებენ, რომ საქართველოს მოსახლეობის ძალიან დიდი ნაწილისთვის არცერთი პოლიტიკური პარტია მის შეხედულებებთან ახლოს არ დგას. ხოლო, გამომდინარე იქიდან, რომ ქალი ამომრჩეველი ელექტორატის ნახევარზე მეტია, ამ კონკრეტულ სეგმენტზე მორგებულ წინასაარჩევნო კამპანია პოლიტიკური პარტიებისთვის აჩენს შესაძლებლობას, მნიშვნელოვნად გაზარდონ საკუთარი ამომრჩეველი. ხოლო სათანადო პოლიტიკური სტრატეგიების არსებობისა და ქალი ამომრჩეველებთან მუდმივი ჩართულობის უზრუნველყოფის შემთხვევაში მათ ასევე შეუძლიათ შეამცირონ ამომრჩეველების ამ სეგმენტის პარტიებისადმი გაუცხოება და კონკრეტული ნაბიჯები გადადგან ე.წ ხიდჩატეხილობის პრობლემის მოსაგვარებლად.

თუმცა, როგორც ამ პოლიტიკის ნარკვევის ფარგლებში ჩატარებული კვლევისას გამოიკვეთა, მიუხედავად იმისა, რომ პოლიტიკური პარტიები აღიარებენ ქალთა გაძლიერების მნიშვნელობას და ზოგიერთი სუბიექტი საარჩევნო პროგრამაში ცალკე ქვეთავადაც კი გამოყოფს, ამ მიმართულებით გადასადგემილი ნაბიჯები ძალიან ზოგადია და კონკრეტულა აკლია. ეს კი, თავის მხრივ შესაძლოა გავლენას ახდენდეს იმაზე, თუ რამდენად მიმზიდველია ქალი ამომრჩევლისთვის ესა თუ ის პარტია და თუ რამდენად შესწევს ამ პოლიტიკურ ჯგუფს ელექტორატის ამ სეგმენტზე გასვლა. არსებულ გამოწვევებზე საპასუხოდ კი, ეს პოლიტიკის ნარკვევი პოლიტიკურ პარტიებსა და არასამთავრობო, აკადემიურ და ჟურნალისტურ წრეებს სთავაზობს რეკომენდაციებს.

რეკომენდაციები ქართულ პოლიტიკურ პარტიებს

- **პარტიებში** აქტიურად მოხდეს ფოკუს ჯგუფების, ინტერვიუების, გამოკითხვების და მსგავსი კვლევების გამოყენება, რათა უკეთ იქნას შესწავლილი ამომრჩეველთა კონკრეტული სეგმენტი და მათი საჭიროებები.
- **პარტიებში** სხვადასხვა შიდაპარტიული მექანიზმებით მოხდეს ქალი პოლიტიკოსების მხრიდან საზოგადოებასთან ქალების საჭიროების შესახებ მუდმივი კომუნიკაციის გაძლიერება.

- დაინერგოს და გაძლიერდეს ისეთი პოლიტიკური პლატფორმები და ფორუმები რომელიც უზრუნველყოფს ქალი ამომრჩევლის ჩართულობას პარტიების დღის წესრიგის შემუშავებაში.
- პოლიტიკურმა პარტიებმა უფრო კონკრეტულად და დეტალურად ჩაშალონ საკუთარ საარჩევნო პლატფორმებში ქალებისთვის მნიშვნელოვან საკითხების (ხელფასებს შორის დისბალანსი, ძალადობა გენდერული ნიშნით და ა.შ.) გადაწყვეტის გეგმები.
- პოლიტიკურმა პარტიებმა წინასაარჩევნო კამპანიის წარმოებისას, მიუხედავად იმ მომენტში არსებული ფართო მნიშვნელობის საკითხებისა, გაითვალისწინონ ის ძირითადი გზავნილები რაც ქალი ამომრჩევლისთვის იქნება რელევანტური.

მედია საშუალებებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებს და აკადემიურ წრეებს

- მედია საშუალებებმა წინასაარჩევნოდ დაიგეგმონ სპეციალური გადაცემები, რომელიც მიემდგვნება ქალი ამომრჩევლის საჭიროებებს და ამ საკითხებზე დისკუსიას.
- არასამთავრობო ორგანიზაციებმა და აკადემიურმა წრეებმა ხელი შეუწყონ ქალ ამომრჩეველსა და პოლიტიკურ პარტიებს შორის კომუნიკაციას და მუდმივმოქმედი დიალოგების ფორმატის ჩამოყალიბებას.
- მედია საშუალებებმა, არასამთავრობო ორგანიზაციებმა და აკადემიურმა წრეებმა ამოაწყონ შეხვედრები და დისკუსიები სადაც პოლიტიკური პარტიის წარმომადგენლები უპასუხებენ ქალი ამომრჩევლების კითხვებს და ისაუბრებენ მათ საჭიროებებზე.
- საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით, ხელი შეუწყონ ქალ ამომრჩეველზე ორიენტირებული კვლევების წარმოებას და შესაბამისი ნაშრომების გამოქვეყნებას.
- საზოგადოების მაქსიმალურად ფართო ჩართულობით შემუშავდეს ქალი ამომრჩევლის საკითხების წინ წამოწევის სტრატეგიული გეგმა და გაიწეროს კონკრეტული ნაბიჯები.

გამოყენებული ლიტერატურა

- ზაგრატია, თამარ. 2020. ქალი ამომრჩევლის ელექტორალური ქცევის ირაციონალური და რაციონალური ასპექტები. EECMD. ხელმისაწვდომია: <https://eecmd.org/ka/publication/ქალი-ამომრჩევლის-ელექტორ-ბოლოჯერ-ნანახია>; 28 აპრილი, 2023;
- ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა – გაერთიანებული ოპოზიცია „ძალა ერთობაშია“. 2020. საარჩევნო პროგრამა. ხელმისაწვდომია: <https://droa.ge/wp-content/uploads/2020/10/5-საარჩევნო-ბლოკი-ერთიანი-ნაციონალური-მოძრაობა-გაერთიანებული-ოპოზიცია-„ძალა-ერთობაშია.pdf> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- ზურაბაშვილი, თეონა. 2022. პოლიტიკური პოლარიზაცია - მოჯადოებული წრე თუ ხელიდან გაშვებული შესაძლებლობა პატარა პარტიებისთვის? პოლიტიკის მემორანდუმი #50, საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. ხელმისაწვდომია: <https://gip.ge/ka/publication-post/political-polarization-a-vicious-circle-or-a-missed-opportunity-for-small-political-parties/> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- თარხნიშვილი, ნინო. 2022. ახალი წელი ქალების გარეშე - ფემიციდი 2022 წელს. რადიო თავისუფლება. ხელმისაწვდომია: <https://www.radiotavisupleba.ge/a/ახალი-წელი-ქალების-გარეშე-ფემიციდი-2022-წელს/32195641.html> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- იკითხე პოლიტიკა. 2020. Heinrich-Böll-Stiftung. ხელმისაწვდომია: <https://feminism-boell.org/ka/person/ikitxe-politika> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- კვაშილავა, ზაკურ. 2021. თბილისის მერობის კანდიდატების წინასაარჩევნო პროგრამების მიმოხილვა 2021 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის. EECMD. ხელმისაწვდომია: <https://eecmd.org/ka/publication/> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- პაპავა, გიორგი. თევდორაძე, ლევანი. 2020. მარჯვნივ თუ მარცხნივ: როგორია პარტიების ეკონომიკური ხედვა? - საარჩევნო კომპასი-საქართველო. Business Media Georgia. ხელმისაწვდომია: <https://bm.ge/ka/article/marjvniv-tu-marcxniv-rogoria-partiebis-ekonomikuri-xedva---saarchevno-kompasi-saqartvelo/67154> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- სამხარაძე, ნინო. 2023. ქალთა პოლიტიკური გაძლიერება და საქართველოს დემოკრატიზაცია: რატომ არის მნიშვნელოვანი პარლამენტის ინკლუზიურობა?“ პოლიტიკის ნარკვევი #47, საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. ხელმისაწვდომია: <https://gip.ge/ka/publication-post/qalta-politikuri-gadzliereba/> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- საქსტატი. 2014. მოსახლეობა და დემოგრაფია. ხელმისაწვდომია: <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/316/mosakhleoba-da-demografia> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- სილაგაძე, გივი. 2023. პარტიულობა და ემოციური პოლარიზაცია საქართველოში. კავკასიის კვლევითი რესურსების ცენტრი, საქართველო. ხელმისაწვდომია: https://crrc.ge/uploads/tinymce/documents/Projects/GEOPartisanship%20and%20Affective%20Polarization_NE_D.pdf ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- სოციალური სამართლიანობის ცენტრი. 2020. EMC გენდერულ კვოტაზე და მის მნიშვნელობაზე. ხელმისაწვდომია: <https://socialjustice.org.ge/ka/products/emc-genderul-kvotaze-da-mis-mnishvnelobaze> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო. 2020. საარჩევნო პროგრამა. ხელმისაწვდომია: <https://gd.ge/uploads/programs/b5045f9c70101fae8.pdf> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;

- ხურციძე, თიკო. 2016. გადაუწყვეტელი ამომრჩევლის ფენომენი და ქართული არჩევნები. საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. ხელმისაწვდომია: <https://gip.ge/ka/გადაუწყვეტელი-ამომრჩევლ/> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- Annesley, Claire. Gains, Francesca. 2017. General election 2017 – Is gender still on the agenda? How parties appeal to women voters. The University of Manchester. ხელმისაწვდომია: <https://blog.policy.manchester.ac.uk/posts/2017/05/general-election-2017-is-gender-still-on-the-agenda-how-parties-appeal-to-women-voters/> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- Business Formula. 2023. საქართველოში კაცების საშუალო ხელფასი ქალებისას 711 ლარით აღემატება. ხელმისაწვდომია: <https://businessformula.ge/News/13073> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- Business Media Georgia. 2023. საქართველოში ასაკით პენსიონერთა 71% ქალია. ხელმისაწვდომია: <https://bm.ge/ka/article/saqartveloshi-asakit-pensionerta-71-qalia/126694> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- Caucasus Barometer. 2022. NDI: Public attitudes in Georgia, December 2022. ხელმისაწვდომია: <https://caucasusbarometer.org/en/nd2022ge/NATEDU-by-RESPSEX/> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- CESKO. 2020. ამომრჩეველთა სტატისტიკა ასაკის მიხედვით. ხელმისაწვდომია: <https://cesko.ge/ge/amomrchevlebi/amomrchevelta-siashi-asakobrivi-statistika-> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;
- Partiebi.ge. 2020. შეადარეთ პოლიტიკური პროგრამები თემატურად. ხელმისაწვდომია: <https://partiebi.ge/2020/geo/home> ბოლოჯერ ნანახია: 28 აპრილი, 2023;

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland in Georgia

საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი
GEORGIAN INSTITUTE OF POLITICS

საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი (GIP) არის არაკომერციული, არაპარტიული, კვლევითი და ანალიტიკური ორგანიზაცია. საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი ცდილობს საქართველოში დემოკრატიული ინსტიტუტების ორგანიზაციული საფუძვლების გაძლიერებას და ეფექტური მმართველობის პრინციპების განვითარებას პოლიტიკური კვლევისა და ადვოკატირების გზით.

პუბლიკაცია მომზადდა „საქართველოში შვეიცარიის კონფედერაციის საგარეო საქმეთა ფედერალური დეპარტამენტის“ მხარდაჭერით. აქ გამოთქმული მოსაზრებები ეკუთვნის ავტორებს და შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს „საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტისა“ და „საქართველოში შვეიცარიის კონფედერაციის საგარეო საქმეთა ფედერალური დეპარტამენტის“ შეხედულებებს.

დოკუმენტის ციტირების წესი:

შოთა კაკაბაძე, „ქალი ამომრჩეველი ქართული პოლიტიკური პარტიების დღის წესრიგში,“ პოლიტიკის ნარკვევი #48, საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი, მაისი 2023.

© Georgian Institute of Politics, 2023

13 Aleksandr Pushkin St, 0107 Tbilisi, Georgia

Tel: +995 599 99 02 12

Email: info@gip.ge

For more information, please visit

www.gip.ge